

УДК 004:37.018.43:316.422(477)

**ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ГРОМАДЯН ЯК
ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ
FORMATION OF DIGITAL LITERACY OF CITIZENS AS A FACTOR OF
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF COMMUNITY**

Гоцуляк Катерина Іванівна,
к.п.н., викладач Івано-Франківського фахового
коледжу КНУ імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна
Candidate of Pedagogical Sciences,
Lecturer at the Ivano-Frankivsk Professional College
of the Vasyl Stefanyk Carpathian National University,
Ivano-Frankivsk, Ukraine
kateryna.hotsuliak@pnu.edu.ua
ORCID ID 0000-0001-5413-0482
Стамбульська Тетяна Ігорівна,
к.п.н., викладач Івано-Франківського фахового
коледжу КНУ імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна
Candidate of Pedagogical Sciences,
Lecturer at the Ivano-Frankivsk Professional College
of the Vasyl Stefanyk Carpathian National University,
Ivano-Frankivsk, Ukraine
tetyana.stambulska@pnu.edu.ua
ORCID ID 0000-0002-9904-8324

У ХХІ столітті цифровізація стала однією з головних тенденцій суспільного розвитку. Україна активно рухається шляхом цифрової трансформації, що охоплює державне управління, освіту, медицину, економіку та комунікаційну сферу. У цьому процесі важливу роль відіграють територіальні громади, адже саме вони є найближчим до людини рівнем публічної влади. Одним із визначальних чинників ефективного розвитку громади стає цифрова грамотність громадян. Вона забезпечує можливість повноцінної участі у суспільному житті, реалізації прав через електронні сервіси, розвитку підприємництва та підвищення якості життя населення [2].

Згідно з Концепцією розвитку цифрових компетентностей громадян України (затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України №167-р від 3 березня 2021 року), цифрова грамотність є необхідною умовою

економічної конкурентоспроможності держави й важливим елементом національної безпеки.

Сталий розвиток громади передбачає баланс між економічним зростанням, соціальною справедливістю та екологічною відповідальністю. Усі ці аспекти сьогодні тісно пов'язані з цифровими технологіями [1].

Розвиток цифрової грамотності громадян сприяє підвищенню ефективності місцевого самоврядування завдяки впровадженню електронного врядування, відкритих даних, онлайн-опитувань і консультацій з громадськістю; стимулює економічну активність населення, відкриваючи можливості для дистанційної роботи, електронної комерції, стартапів і фрілансу; забезпечує інклюзивність освіти, даючи рівний доступ до знань людям із віддалених сіл, людям з інвалідністю або тим, хто не має змоги навчатися очно; формує свідоме громадянство, адже поінформований мешканець активніше бере участь у розвитку громади, відстежує діяльність влади та контролює використання ресурсів.

Освітня система - ключовий інструмент розвитку цифрових компетентностей населення. На рівні громади важливо розвивати формальну освіту — оновлення навчальних програм у школах і коледжах відповідно до сучасних цифрових стандартів; неформальну освіту — курси, тренінги, вебінари для педагогів, державних службовців, підприємців і громадян похилого віку; інформальне навчання — заохочення самостійного освоєння цифрових навичок через національні платформи, такі як «Дія. Цифрова освіта» [3].

Успішне формування цифрової грамотності можливе лише за умови тісної співпраці між місцевою владою, закладами освіти, ІТ-компаніями та громадськими організаціями. Такі приклади вже існують в Україні:

- у Вінницькій області створено «Хаби цифрової освіти», де проводяться безкоштовні курси для жителів громад;

- Чернігівська громада запровадила цифрову платформу «Е-громада» для електронного документообігу та обговорення місцевих ініціатив;
- у Львівській ОТГ активно впроваджується навчання цифровій безпеці школярів через програми «Безпечний інтернет».

Такі ініціативи демонструють, що цифровізація громади - це не лише технічний процес, а й соціальний феномен, що змінює освіту та управління.

Попри значні досягнення, існують проблеми, які гальмують процес цифрової трансформації на рівні громад: цифрова нерівність між сільськими та міськими територіями; недостатня кваліфікація педагогів та службовців у сфері ІКТ; низький рівень доступу до швидкісного інтернету у віддалених районах; загрози інформаційній безпеці та поширення дезінформації.

Формування цифрової грамотності громадян є не лише інструментом підвищення ефективності місцевого управління, а й стратегічним чинником сталого розвитку громади. Громади, що інвестують у цифрову освіту, отримують конкурентні переваги — залучають інвестиції, створюють нові робочі місця, забезпечують прозорість і довіру між владою та мешканцями. Цифрова грамотність стає запорукою демократичної участі, соціальної інтеграції й інноваційного розвитку України в цілому.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку цифрових компетентностей громадян України. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р. — Київ: КМУ, 2021.
2. Морзе Н. В., Кочарян А. Б. Цифрова компетентність сучасного вчителя: критерії та рівні сформованості. // *Інформаційні технології і засоби навчання*. — 2019. — Т. 72, № 4. — С. 273–285.
3. Національна платформа «Дія. Цифрова освіта». — Режим доступу: <https://osvita.diia.gov.ua>